

Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj *Sunce*
Obala hrvatskog narodnog preporoda 7, 21000 Split
Br. telefona: 021 360 779
Br. mobitela: 091 360 7790
e-pošta: info@sunce-st.org

EDUKACIJSKI PROGRAM ZA PREDŠKOLCE (pet radionica) „MORSKE PTICE“

Edukacijski program „Morske ptice“ izrađen je od strane Udruge za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce u sklopu projekta „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

Summary: This document represents **educational program on seabirds and their threats**. It is designed as a toolbox for Life Artina educators that will be implementing it within the project, but also for local teachers to implement it after the project ends. Educational program elaborates educational objectives and describes in details educational activities and teaching methods to be implement (presentations, exercises, games, field work etc.).

This specific program is targeting kindergarten children from Vis, Lastovo, Korčula.

Publikacija se može koristiti za neprofitnu upotrebu u obrazovne svrhe, uz navođenje točnog izvora. Ni jedan dio ove publikacije ne smije se reproducirati, učiniti na bilo koji način dostupnim, digitalizirati, prevoditi, uključivati u kompilacije ili prenositi bez suglasnosti Udruge Sunce Split.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. USTROJSTVO PROGRAMA	5
3. MATERIJALNI UVJETI	7
4. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD	8
4. 1. Radionica „Uvodna radionica“	8
4. 2. Radionica „Ugroženost morskih ptica 1“	11
4. 3. Radionica „Ugroženost morskih ptica 2“	14
4. 4. Radionica „Terenski rad“	16
4. 5. Radionica „I, kako je bilo?“	19
5. VREDNOVANJE PROGRAMA	20
6. ZAKLJUČAK	21
7. LITERATURA I DRUGI IZVORI ZNANJA ZA POLAZNIKE	Error! Bookmark not defined.
LITERATURA	23

1. UVOD

Zbog sve veće ugroženosti morskih ptica i njihovih staništa, razvila se potreba za očuvanjem prostora na koja one prirodno dolaze. Ekološka mreža *Natura 2000* najveća je koordinirana mreža zaštićenih područja u svijetu s ciljem očuvanja najvrjednijih i najugroženijih vrsta i staništa u Europi. U Hrvatskoj ova mreža pokriva 36,73 % kopnenog i 15,42 % morskog dijela teritorija. S obzirom na nedostatak podataka, samo 3,29 % mora u Hrvatskoj određeno je kao područje očuvanja značajno za ptice. Tako su mrežom *Natura 2000* obuhvaćena gnjezdilišta morskih ptica, no ne i područja njihovog hranjenja, njihove migracijske rute te zimovališta.

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu” osmišljen je kako bi se doprinijelo rješavanju glavnih problema u očuvanju triju morskih vrsta ptica u središnjem dijelu Jadrana: sredozemni galeb (*Larus audouinii*), kaukal (*Calonectris diomedea*), gregula (*Puffinus yelkouan*). Projekt koordiniran Udruga BIOM, a provodi se u partnerstvu s Udrugom za prirodu, okoliš i održivi razvoj *Sunce* (Udruga Sunce Split), Javnom ustanovom *Park prirode Lastovsko otočje* i BirdLife Malta. U okviru projekta Udruga Sunce zadužena je za osmišljavanje i provođenje edukacijskog programa o morskim pticama za djecu. Detaljne informacije o projektu nalaze se na mrežnoj stranici <http://www.lifeartina.eu/>.

Edukacijski program ovog projekta usmjeren je na područje oko vanjskih otoka Srednjeg Jadrana – Korčula, Lastovo, Vis i Palagruža. Ova su područja odabrana zbog svoje važnosti za ugrožene vrste morskih ptica obuhvaćenih projektom, ali i za druge vrste ptica te se nalaze na važnoj jadranskoj migracijskoj ruti ptica.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu” sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

Specifični ciljevi programa su:

- prepoznavanje glavnih područja očuvanja značajnih za sredozemnog galeba, kaukala i gregulu u južnom dijelu Hrvatske
- razumijevanje i procjena glavnih negativnih utjecaja na populaciju morskih ptica na kopnu i na moru te definiranje aktivnosti koje će ih ublažiti.

Edukacijski program „Morske ptice“, vodeći se načelima obrazovanja održivog razvoja (istaknutih u Akcijskom planu za obrazovanje i održivi razvitak), potiče djecu na učenje kroz akciju, suradnju i partnerstvo korištenjem participativnih metoda učenja. Interaktivnim definiranjem problema te pronalaženjem i primjenom rješenja, potaknut će razvoj kritičkog razmišljanja kod učenika. Akcijski plan za obrazovanje za održivi razvitak, usvojen je od strane Vlade RH za petogodišnje razdoblje (2011. – 2016.) sadrži osam ciljeva u okviru kojih su navedene konkretne mjere i akcije koje se trebaju poduzeti kako bi se načela, vrijednosti i prakse održivog razvitka integrirale u sve segmente društva formalnim, neformalnim i informalnim obrazovanjem.

2. USTROJSTVO PROGRAMA

Edukacijskom programu „Morske ptice“ cilj je edukacija djece predškolske dobi o ugroženosti te važnosti očuvanja morskih ptica. Program se sastoji od pet radionica za djecu i odgojiteljice te se provodi unutar jedne godine. Točno vrijeme održavanja određuje se u dogovoru s odgojiteljicama u vrtiću. Radionice su edukativnog karaktera i odvijaju se pod vodstvom edukatora Udruge Sunce Split. Broj uključene djece po skupini je od 10 do 15. Djecu

koja sudjeluju u programu bira i/ili predlaže odgojitelj, voditelj predškolskog uzrasta. Odgojitelji se aktivno uključuju i u provedbu samih radionica kako bi se izravno upoznali s programom, načinima i participativnim metodama rada te kako bi ovaj edukacijski program mogli ponoviti s novim generacijama predškolske djece. Na kraju provedbe edukacijskog programa provodi se i grupna evaluacija programa.

Prije samog početka provedbe edukacijskog programa, između predškolske ustanove i Udruge Sunce Split potpisuje se sporazum o suradnji kojeg priprema Udruga Sunce Split. Također, zakonskim skrbnicima djece koja sudjeluju u programu daje se na potpis *Dopuštenje za fotografiranje* i *Dopuštenje za odlazak na izlet*.

Plan edukacijskog programa „Morske ptice“:

	Tema radionice	Broj sati
1	Uvodna radionica	40 minuta
2.	Ugroženost morskih ptica 1	35 minuta
3.	Ugroženost morskih ptica 2	30 minuta
4.	Terenski rad – monitoring otpada iz mora / monitoring ptica	30 minuta
5.	I, kako je bilo?	35 minuta
UKUPNO:		2 sata i 50 minuta

3. MATERIJALNI UVJETI

Program edukacije odvija se u predškolskoj ustanovi za koju se program provodi, točnije u jednoj prostoriji vrtu ili dvorištu.

Sve materijale potrebne za provođenje programa osigurava Udruga Sunce Split, osim eventualnih dogovora oko korištenje postojeće opreme predškolske ustanove.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

4. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD

Radionice za djecu i odgojitelje održavaju se redosljedom navedenim u ovom programu. Nakon radionica, u dogovoru s odgojiteljicama, djeca će do sljedeće radionice imati zadatak izraditi umjetnička djela na zadanu temu. Osim što će svoje radove prezentirati edukatorima prilikom sljedeće radionice, neki od njih postat će i dio putujućeg postava izložbe *LIFE Artina* projekta.

Sudjelovanjem i izlaganjem dječjih radova na izložbi *LIFE Artina*, doprinijelo bi se jačanju osjećaja pripadnosti i doprinosa kod najmlađih. Time bi se podigla i sama svijest o važnosti zaštite ovih vrsta, što je ujedno i jedan od ciljeva projekta.

4. 1. Radionica „Uvodna radionica“

Ciljana skupina: identificirana grupa djece, odgojitelj voditelj te drugi zainteresirani odgojitelji.

Mjesto održavanja: u prostorijama dječjeg vrtića.

Trajanje radionice: 40 minuta.

Potrebni materijali: laptop, projektor i *PowerPoint* prezentacija: igra Kolo sreće (<https://wordwall.net/hr/resource/579830/vjeronauk/upoznavanjen>); priča o morskim pticama, igra ptičjeg ribolova.

Voditelji radionice: edukator Udruge Sunce Split i/ili istraživači Udruge BIOM.

Cilj radionice: upoznati djecu s Udrugom Sunce Split i s biologijom i ekologijom različitih vrsta morskih ptica.

Ishodi radionice:

Sudionici će moći:

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

- opisati gdje borave morske ptice
- navesti čime se hrane morske ptice
- prepoznati glasanje kaukale i gregule.

Faze, trajanje i sadržaji radionice	Nastavni oblici, metode i metodički postupci
<p>1. UVOD (oko 15 minuta)</p> <p>a) igra Kolo sreće (15 minuta)</p> <p>Voditelj radionice kratko se predstavlja djeci, govori svoje ime i koliko ima godina. Potom, objašnjava djeci kako će za početak igrati jednu igru upoznavanja – Kolo sreće. Na projektoru je prikazano kolo sreće koje voditelj klikom miša okreće. Kolo sreće stane na jednu kategoriju (npr. najdraža boja). Zadatak svih je da okrenu kolo sreće, predstave se i odgovore na zadano pitanje.</p> <p>Voditelj pokazuje prvi svojim primjerom: „Ja sam Maja i moja najdraža boja je plava.“</p> <p>Djeca jedan po jedan vrte kolo sreće i predstavljaju se.</p> <p>b) najava programa</p> <p>Kada se svi međusobno upoznaju, voditelj radionice ukratko govori djeci o Udruzi Sunce Split, gdje se ona nalazi i zašto je on ovdje – kako bi kroz igru naučili nešto novo o morskim pticama.</p>	<p>frontalni rad metoda usmenog izlaganja</p> <p>individualni rad metoda usmenog izlaganja</p> <p>frontalni rad metoda usmenog izlaganja</p>

2. SREDIŠNJI DIO (oko 20 minuta)

a) priča o morskim pticama i upoznavanje učenika s različitim načinima glasanja morskih ptica (oko 10 minuta)

Svi zajedno sjedaju u krug i pripremaju se za priču koju će im voditeljica ispričati – o trima morskim pticama Stipi, Kreši i Giti.

Nakon završene priče, kratko ponavljaju i pričaju dojmove te sažimaju:

- Gdje žive morske ptice?
- Gdje im je gnijezdo?
- Čime se hrane morske ptice?

b) igra ptičjeg ribolova (oko 10 minuta)

Prije igre, voditelj sakrije pripremljene prikaze ribica, rakova, meduza i sličnih organizma kojima se ptice hrane. Potom, dijeli djecu u tri kolone. Dijete koje je na početku kolone u ruci drži maketu ptice (svaka kolona predstavlja jednu pticu). Voditelj im objašnjava kako je njihov zadatak pronaći najdražu hranu svoje ptice (samo jedan komad) i odnijeti ja u svoje stanište, odnosno kutiju pokraj kolone. Potom pticu predaje djetetu iza sebe i to dijete ponavlja isti zadatak. Na znak voditelja, prva tri djeteta kreću u potragu za svojom hranom. Kada je pronađu nose je u kutiju (stanište) i predaju pticu sljedećem djetetu. Igra završava kada se u koloni izredaju sva djeca.

metoda razgovora/
reproduktivni i heuristički

metoda usmenog izlaganja

3. ZAVRŠNI DIO (oko 5 minuta)

Za kraj, voditelj djeci zadaje zadata – nacrtati do iduće radionice, uz pomoć odgojiteljice, jednu morską pticu.

Na temelju ptica izrađenih od papira, koje će edukatori ostaviti u vrtiću, zadatak za djecu će se sastojati od toga da nacrtaju pticu po izboru na papiru i kroz sliku ispričaju priču o njoj. Cilj izrade samog rada je ponoviti naučeno gradivo i kroz dječju maštu predočiti znanje na papiru, koristeći proizvoljne tehnike slikanja (odabire odgojiteljica odabire najprikladniju).

4. 2. Radionica „Ugroženost morskih ptica 1“

Ciljana skupina: identificirana grupa djece, odgojitelj voditelj te drugi zainteresirani odgojitelji.

Mjesto održavanja: u prostorijama predškolske ustanove.

Trajanje radionice: 35 minuta.

Potrebni materijali: fotografije hrane morskih ptica i sličnog otpada; Edukativne priče o prijetnjama morskim pticama; krpeni galeb s pripadajućim komadima u „utrobi“; kutija s mrežom.

Voditelji radionice: edukator Udruge Sunce Split i/ili istraživači Udruge BIOM.

Cilj radionice: upoznati djecu s problemom otpada u moru za morske ptice.

Ishodi radionice:

Sudionici će moći:

- prisjetiti se što jedu morske ptice

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

- razlikovati pravilnu i nepravilnu ishranu morskih ptica
- objasniti zašto je otpad iz mora problem za morske ptice.

Faze, trajanje i sadržaji radionice	Nastavni oblici, metode i metodički postupci
<p>1. UVOD (oko 10 minuta)</p> <p>Voditeljica s djecom igru ponavljanja zvukova uz slikovni prikaz ptice. Prije same igre kratko ponavljaju priču s prve radionice o tri morske ptice. Objašnjava djeci kako će pustiti jedan zvuk (uz sliku), a kako oni moraju pogoditi o kojoj se ptici radi i otrčati na njeno stanište. Potom, igra postaje sve teže kako voditelj mijenja prikaze, od same slike, zvuka, pa predmeta kojeg obilježava...</p> <p>(na <i>PowerPoint</i> prezentaciji prikazana ptica s pripadajućim položajem tijela kako bi se djeci olakšala igra).</p> <p>2. SREDIŠNJI DIO (oko 20 minuta)</p> <p>IGRA ZA SVE</p> <p>a) smanjenje staništa</p> <p>Smanjenje staništa: igra s glazbom, djeca su podijeljena u tri skupine (svaka skupina jedna ptica) i svaka skupina ima svoje „stanište“ (jasno određeno polje u prostoriji – moguće konopom). Slobodno se kreću dok glazba svira. Kada glazba utihne, moraju se vratiti na svoje stanište. Sa svakim novim puštanjem glazbe, voditelj im smanjuje veličinu staništa.</p>	<p>frontalni rad metoda razgovora/ heuristički</p> <p>metoda demonstracije</p> <p>metoda usmenog izlaganja individualni rad metoda demonstracije</p>

<p>Na kraju igre, voditelj objašnjava djeci kako svakim danom stanište, odnosno dom ptice, isto tako postaje sve manji</p> <p>PARALELNE IGRE U 3 GRUPE:</p> <p>a) krpena riba</p> <p>Voditelj djeci čita priču „Prijetnja otpada u moru (Krešo i Gita)“. Potom, voditelj na klupu na sredini prostorije postavi krpenu ribu u čijoj se "utrobi" nalaze različiti komadići plastike odgovarajuće veličine. Voditelj moli jedno po jedno dijete da dođe do ribe i zavuče ruku u njegovu „utrobu“ te izvuče jedan predmet. Svako dijete pokaže što i imenuje što je izvuklo.</p> <p>Na kraju, ponavljaju što najviše ptice vole jest – ribu. Također, povezuju kako Krešu boli trbuh jer je pojeo ribu koja ima puno plastike u sebi.</p> <p>b) kutija s mrežom</p> <p>Nakon što im voditelj ispriča priču „Prijetnja ribarskog alata (Stipe se zapleo u mrežu)“, zajedno raspravljaju o tome kako se Stipe osjećao. Potom, jedan po jedan stavljaju ruku u kutiju s mrežom kako bi se bolje dočarali Stipine osjećaje.</p> <p>3. ZAVRŠNI DIO (oko 5 minuta)</p> <p>Za kraju, zajedno ponavljaju s kojim su se sve problemima njihove ptičice danas susrele i kako te probleme mogu spriječiti (kupiti otpad, ne uznemiravati ptice...).</p>	<p>frontalni rad metoda razgovora</p> <p>metoda usmenog izlaganja metoda razgovora/ heuristički</p> <p>metoda demonstracije/ spoznavanje osjetom dodira</p> <p>grupni rad metoda ponavljanja</p>
---	--

4. 3. Radionica „Ugroženost morskih ptica 2“

Ciljana skupina: identificirana grupa djece, odgojitelj voditelj te drugi zainteresirani odgojitelji.

Mjesto održavanja: u prostorijama predškolske ustanove.

Trajanje radionice: 30 minuta.

Potrebni materijali: zvučni zapis glasanja triju ptica; *PowerPoint* prezentacija, laptop i projektor; edukativna priča; pješčani sat.

Voditelji radionice: edukator Udruge Sunce Split i/ili istraživači Udruge BIOM.

Cilj radionice: na početku radionice igrat će se kratka igra s ciljem ponavljanja gradiva naučenog u proteklim radionicama, a nakon čega će se djecu upoznati s nekim prijetnjama morskih pticama i načinima kako oni mogu doprinijeti njihovom smanjenju. Prilagođeno uzrastu u ovoj radionici djecu ćemo upoznati s malim "Bon-tonom" tj. pravilima ponašanja u blizini ptica. Te se na taj način upoznati s prijetnjom: Buka.

Ishodi radionice:

Sudionici će moći:

- razlikovati što osjećaju za vrijeme buke, a šta za vrijeme tišine;
- objasniti kako se smiju, a kako ne smiju ponašati u blizini morskih ptica.

Faze, trajanje i sadržaji radionice	Nastavni oblici, metode i metodički postupci
<p>1. UVOD (oko 5 minuta)</p> <p>Voditelj na početku radionice ponavlja s djecom što morske ptice vole jesti. Pokazuje im prikaze predmeta, a djeca pogađaju radi li se o nečemu što galeb "voli" (riba, povrće...) i "ne voli" (plastika, otpad...) jesti.</p> <p>2. SREDIŠNJI DIO</p> <p>a) priča (oko 5 minuta)</p> <p>Voditelj djeci priča priču o problemima s kojim se danas susreću njihove ptice: neugodnim susretima s ljudima (gađali kamenjem, vikali, dirali im gnijezdo, uperili svjetlo...). Pričom se djeca uvode u osnove smetnje pticama: buka, svjetlost, ljudsko uznemiravanje. Svi zajedno pričaju o dojmovima priče i donose zaključke.</p> <p>b) igra <i>Pogodi zvuk</i> (oko 10 minuta)</p> <p>Voditelj djeci na PowerPoint prezentaciji pušta razne zvukove razne jačine. Djeca moraju pogoditi o kojem se zvuku radi. Nakon svakog zvuka djeca imaju priliku dati svoj odgovor, a potom voditelj predstavlja točni. Potom raspravlja s djecom o tome koji su im zvukovi bili ugodni, a koji neugodni te povezuju to s pticama.</p> <p>c) igra svjetla (oko 5 minuta)</p> <p>Voditelj prisjeća djecu o problemu svjetla iz priče. Ponavljaju zašto ptice ne vole puno svjetla noću (ne mogu se orijentirati,</p>	<p>frontalni rad metoda razgovora/ heuristički</p> <p>metoda izlaganja</p> <p>metoda razgovora/ heuristički</p> <p>metoda spoznaje osjetilom sluha</p> <p>metoda ponavljanja</p>

<p>odnosno pronaći svoj put). Potom, ovisno o uvjetima, voditelj s djecom igra svjetlosni dan-noć (djeca se ustanu kad je svjetiljka ugašena, a čučnu kada je upaljena) ili svjetlosne lovice (jedno dijete u ruci drži svjetiljku te pokušava uhvatiti drugu djecu koja predstavljaju ptičice, a jednom uhvaćeno dijete uzima svjetiljku od lovca i nastavlja s lovom).</p> <p>d) izrada <i>Pravila o ponašanju prema pticama</i> Voditelj vadi veliki A3 papir te daje uputu djeci kako će zajedno izraditi pravila o pristojnom ponašanju prema pticama (ne smijemo tiho pričati, ukloniti otpad u blizini, nahraniti ih primjerenom hranom, a ne smijemo ih uznemiravati svjetlosnim ili zvučnim efektima, gađati kamenjem, dirati im mladunce...). Djeca daju prijedloge, a voditelj ih uredno zapisuje na papir.</p> <p>3. ZAVRŠNI DIO (oko 5 minuta)</p> <p>Voditelj i djeca zajedno ponavljaju kako se smije ponašati u blizini ptica (i ostalih životinja). Voditeljica daje zadatak da do idućeg susreta zajednički svojim crtežima ukrase pravila koja su izradili. Na kraju, zahvaljuje djeci na pažnji, najavljuje iduću radionicu te ih pozdravlja.</p>	<p>metoda razgovora/heuristički metoda igre</p> <p>metoda razgovora/heuristički</p> <p>frontalni rad metoda ponavljanja metoda usmenog izlaganja</p>
---	--

4. 4. Radionica „Terenski rad – monitoring plaže / monitoring ptica“

Ciljana skupina: identificirana grupa djece, odgojitelj voditelj te drugi zainteresirani odgojitelji.

Mjesto održavanja: dvorište predškolske ustanove ili obližnja plaža.

Potrebno vrijeme: 30 minuta.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

Potrebni materijali: različite vrste otpada; vrećice različitih boja; kartice za oslikavanje.

Voditelji radionice: edukatori Udruge Sunce Split i Udruge BIOM.

Cilj radionice: predškolskoj djeci, kao najmlađim članovima društva pojasniti što treba raditi s otpadom kako on ne bi došao u more i tako ugrozio morske ptice.

Ishodi radionice:

Sudionici će moći:

- razlikovati vrste otpada
- razdvojiti otpad u pripadajuće vrećice.

Faze, trajanje i sadržaji radionice	Nastavni oblici, metode i metodički postupci
<p>Prije samog početka radionice voditelj na dječjem dvorištu (ili nekoj drugoj lokaciji dogovorenoj s odgojiteljima) pripremi materijale potrebne za provođenje simulacije monitoringa otpada (razbacane različite vrste otpada: papir, plastika, metal, tkanina...).</p> <p>1. UVOD (oko 5 minuta)</p> <p>Voditelj radionice pozdravlja djecu te im govori kako imaju jako važan zadatak: „Dogodilo se nešto jako ružno, dvorište vašeg vrtića puno je smeća! To nikako nije dobro ni za vas, a ni za brojne životinjice koje tu borave. Što ćemo napraviti?“ (očistiti dvorište) Svi zajedno odlaze u dvorište.</p>	<p>frontalni rad metoda usmenog izlaganja</p>

<p>2. SREDIŠNJI DIO (oko 20 minuta)</p> <p>Voditelj djecu dijeli u parove, a svakom paru daje jednu vrećicu. Sve su vrećice različitih boja (žuta za plastiku, plava za papir i sl.) Voditelj pita djecu: „Jeste li primijetili kako su vaše vrećice različite? Po čemu se razlikuju?“ (po boji) „Zna li tko što ove boje predstavljaju“</p> <p>Voditelj kratko djeci objašnjava kako svaka boja predstavlja jednu vrstu otpada – ako otpad skupimo odvojeno možemo ga ubaciti u kante iste boje i onda će se od tog otpada napraviti novi predmeti (npr. igračke). Djeca podijeljena u parove, imaju zadatak sakupiti što veću količinu otpada i pravilno ih razvrstati. Za sakupljanje djeca imaju 10 minuta. Nakon sakupljanja, par po par predstavlja sadržaj svoje vrećice i po potrebi ubacuje prikupljeni predmet u vrećicu drugog para.</p> <p>*Po dogovoru, cijela se igra može oblikovati kao natjecanje u kojem se dodjeljuju pozitivni bodovi za pravilno razvrstan otpad i negativni za nepravilno razvrstan.</p> <p>3. ZAVRŠNI DIO (oko 5 minuta)</p> <p>Prije kraja same radionice djeca i odgojiteljice dobivaju kratke upute vezane uz zadatak koji će trebati napraviti do sljedeće radionice. Djeci će se podijeliti prethodno pripremljeni materijal (kartice) na kojem će oni oslikavati svoje poruke o zaštiti ptica.</p>	<p>metoda razgovora</p> <p>metoda praktičnog rada</p> <p>metoda demonstracije</p> <p>frontalni rad</p> <p>metoda usmenog izlaganja</p>
---	--

4. 5. Radionica „I, kako je bilo?“

Ciljana skupina: identificirana grupa djece, odgojitelj voditelj te drugi zainteresirani odgojitelji.

Mjesto održavanja: u prostorijama predškolske ustanove.

Trajanje radionice: 35 minuta.

Potrebni materijali: hamer-papir i flomasteri; *PowerPoint* prezentacija, projektor i laptop.

Voditelji radionice: edukatori Udruge Sunce Split.

Cilj radionice: provesti evaluaciju programa, uvažiti i pohvaliti trud svih uključenih te sastaviti krila napravljena od poruka s prethodne radionice.

Ishodi radionice:

Sudionici će moći:

- vrednovati edukacijski program „Morske ptice“.

Faze, trajanje i sadržaji radionice	Nastavni oblici, metode i metodički postupci
<p>1. UVOD (oko 5 minuta)</p> <p>Voditelj pozdravlja sve sudionike i moli ih da sve oslikane kartice postavljaju na veliku podlogu (spojene dječje klupe) u sredini prostorije. Sve se poruke spajaju u jednu veliku sliku u obliku krila morskih ptica.</p> <p>(Kрила će biti postavljena na zidu tijekom izložbe, u visini predškolske djece, te će kao takva biti pogodna za zanimljive fotografije i trajnu uspomenu, ali i podsjetnik na morske ptice i opasnosti s kojima se one suočavaju.)</p>	<p>frontalni rad metoda razgovora</p>

<p>2. SREDIŠNJI DIO (oko 35 minuta)</p> <p>Voditelj zajedno s djecom sjeda u krug na podu. Voditelj vodi razgovor kojim će djeca ispričati kako su im se svidjele protekle radionice te na hamer-papiru nacrtaju smiješak, ovisno o tome kako su im se svidjele ili ne prethodne radionice.</p> <p>3. ZAVRŠNI DIO (5 minuta)</p> <p>Voditelj na <i>PowerPoint</i> prezentaciji prikazuje sudionicima fotografije s prethodnih radionica, prisjećaju se svega što su radili.</p> <p>Na kraju se voditelj zahvaljuje svima na suradnji i pozdravlja ih.</p>	<p>individualni rad metoda crtanja</p> <p>frontalni rad metoda demonstracije</p>
---	--

5. VREDNOVANJE PROGRAMA

Vrednovanje provedbe programa „Morske ptice“ provodit će se evaluacijskim listom „Kako nam je bilo“ u sklopu pete radionice „I, kako je bilo?“. Sudionici se razgovorom prisjećaju svih radionica, onoga što im se svidjelo i onoga što bi htjeli promijeniti. Svoje dojmove djeca označavaju na velikom listu papira prikladnim „smajlicem“. Također, po završetku radionica, odgojiteljicama će biti podijeljen evaluacijski upitnici kojima će one ocijeniti uspješnost i prikladnost programa za vrtićku djecu. Rezultati evaluacija koristi će se za poboljšanje organizacije i održavanja programa.

6. ZAKLJUČAK

Edukacijskim programom „Morske ptice“ nastoji se kod svih uključenih podići svijest o važnosti očuvanja populacije morskih ptica na Jadranu. Jedan je od načina njihovog očuvanja prvenstveno upoznavanje s ovim vrstama ptica, a potom osvještavanje utjecaja koje čovjek ima na njihov život, pogotovo na njihove prostore za gniježđenje, hranjenje i migraciju. Osim što se samim programom djeci približava problem ugroženih vrsta i ljudskog utjecaja na njih, odgojiteljice se svojim sudjelovanjem na radionicama izravno upoznaju s participativnim metodama rada. Iste te metode mogu potom primijeniti u radu s djecom i ponoviti pri provedbi edukacije o morskim pticama s novim generacijama.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

7. Literatura i drugi izvori znanja za polaznike

Mrežna aplikacija:

Abecedarij otpada je aplikacija namijenjena građanima s ciljem da im se na najjednostavniji način omogući pristup informacijama kako i gdje propisno odložiti različite vrste otpada. Zahvaljujući abecedariju, građani se, po prvi put, samo jednim klikom mogu aktivno uključiti u proces održivog gospodarenja otpadom: <https://skupi-slozi-makarska.com/abecedarij>.
(pristupljeno 27. srpnja 2020.)

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.

LITERATURA

Priručnik za osnovne i srednje škole. Obrazovanje za održivi razvoj. 2011. Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Akcijski plan za obrazovanje za održivi razvitak. 2011. Ministarstvo Zaštite okoliša, Prostornog uređenja i graditeljstva. Zagreb.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Projekt „LIFE Artina – Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ sufinanciran je sredstvima LIFE Programa Europske unije pod brojem ugovora LIFE17 NAT/HR/000594.